

ĐÁNH GIÁ HOẠT ĐỘNG KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ CỦA GIẢNG VIÊN TRẺ TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM TP HỒ CHÍ MINH

ASSESSING THE TECHNOLOGY AND RESEARCH ACTIVITIES OF YOUNG LECTURERS AT
HO CHI MINH CITY UNIVERSITY OF EDUCATION

Nguyễn Vĩnh Khương

Trường Đại học Sư phạm TP Hồ Chí Minh

Email: nguyenvinhkhuong@gmail.com

TÓM TẮT

Bài báo đề cập đến việc đánh giá hoạt động khoa học - công nghệ của giảng viên trẻ và xem xét việc đánh giá này như một biện pháp quan trọng, cấp thiết nhằm nâng cao hiệu quả công tác nghiên cứu khoa học của giảng viên tại Trường Đại học Sư phạm TP Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay. Việc đánh giá hoạt động khoa học - công nghệ giảng viên cần được xem xét một cách khách quan, toàn diện như một yêu cầu trọng yếu. Việc xây dựng và hoàn thiện các tiêu chí đánh giá, tương ứng với thang điểm đánh giá phù hợp với từng tiêu chí là công tác quan trọng đảm bảo sự công bằng, ghi nhận đúng năng lực và sự đóng góp của giảng viên trong hoạt động khoa học - công nghệ.

Từ khóa: hoạt động khoa học - công nghệ; đánh giá; đánh giá hoạt động khoa học - công nghệ; giảng viên; hiệu quả công tác nghiên cứu khoa học.

ABSTRACT

The paper presents the assessment of the technology and research activities of young lecturers and considers it an important and urgent way to enhance the effectiveness of scientific research by the lecturers at Ho Chi Minh City University of Education in the current period. It is very necessary to regard the comprehensive and objective evaluation of the academic staff's technology and research performance as the essential demand. The development and completion of the evaluation criteria, corresponding to an evaluation scale of each criterion are an important task to ensure fairness and the appropriate recognition of lecturers' capacity and contribution to technology and research activities.

Key words: technology and research; assessment; assessment of technology and research; lecturers; effectiveness of scientific research.

1. Đặt vấn đề

Hoạt động Khoa học và Công nghệ (KH&CN) có vai trò, ý nghĩa rất quan trọng đối với giảng viên và nhà trường. Nó giúp giảng viên mở rộng, tìm hiểu sâu kiến thức chuyên môn, phục vụ nâng cao chất lượng giảng dạy, thúc đẩy quá trình giáo dục. Hoạt động KH&CN là một tiêu chuẩn quan trọng trong mười tiêu chuẩn để kiểm định chất lượng của nhà trường. Để xây dựng một nền giáo dục toàn diện cho con người, các trường Đại học - Cao đẳng phải lấy khoa học làm căn bản, theo đó giáo dục phải tập trung nghiên cứu khoa học (NCKH), là nơi để người dạy và người học tìm tòi và học hỏi. Trường Đại học cần phải là một mô hình xã hội thu nhỏ, một đô thị thu nhỏ, và đặc biệt phải là một viện nghiên cứu thu nhỏ nơi giảng viên - sinh viên có thể học tập, NCKH, dần thân, trải nghiệm và tìm ra những bài học cho mình. Trong

đó, hoạt động nghiên cứu KH&CN của giảng viên đóng vai trò trọng tâm thúc đẩy hiệu quả đào tạo. Để nâng cao hiệu quả công tác NCKH của các trường Đại học - Cao đẳng hiện nay, cần chú trọng việc nâng cao bồi dưỡng công tác NCKH ở giảng viên. Đặc biệt là việc xây dựng những tiêu chuẩn đánh giá hoạt động KH&CN của giảng viên là một trong những biện pháp cấp thiết.

Trường Đại học Sư phạm (ĐHSP) Thành phố Hồ Chí Minh được xác định là một trong hai trường đại học sư phạm trọng điểm của Việt Nam, đảm bảo có uy tín với trình độ và chất lượng cao cho ngành Giáo dục - Đào tạo của đất nước, đặc biệt đối với khu vực các tỉnh phía Nam về các sản phẩm đào tạo nguồn nhân lực (đội ngũ giáo viên) và sản phẩm nghiên cứu khoa học thuộc các lĩnh vực khoa học Cơ bản và khoa học Giáo dục - Sư phạm. Qua hơn 35 năm

xây dựng và trưởng thành, Trường đã đạt được những thành tựu to lớn trong việc đào tạo đội ngũ giáo viên và phong trào nghiên cứu khoa học, đặc biệt là khoa học giáo dục.

2. Giải quyết vấn đề

Trường Đại học vừa là cơ sở đào tạo, vừa là cơ sở NCKH, phát triển công nghệ, ứng dụng và chuyển giao vào sản xuất và đời sống. Hoạt động khoa học công nghệ là một trong những nhiệm vụ chính của trường đại học [1, Điều 2].

Theo Luật Khoa học và Công nghệ, hoạt động này bao gồm: NCKH, nghiên cứu và phát triển công nghệ, dịch vụ KH&CN, hoạt động phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, hợp lý hóa sản xuất và các hoạt động khác nhằm phát triển KH&CN [2, tr 1].

NCKH là hoạt động phát hiện, tìm hiểu các hiện tượng, sự vật, quy luật của tự nhiên, xã hội và tư duy; sáng tạo các giải pháp nhằm ứng dụng vào thực tiễn. NCKH bao gồm nghiên cứu cơ bản, nghiên cứu ứng dụng.

Phát triển công nghệ là hoạt động nhằm tạo ra và hoàn thiện công nghệ mới, sản phẩm mới. Phát triển công nghệ bao gồm triển khai thực nghiệm và sản xuất thử nghiệm. Triển khai thực nghiệm là hoạt động ứng dụng kết quả NCKH để làm thực nghiệm. Sản xuất thử nghiệm là hoạt động ứng dụng kết quả triển khai thực nghiệm để sản xuất thử ở quy mô nhỏ nhằm hoàn thiện công nghệ mới, sản phẩm mới trước khi đưa vào sản xuất và đời sống. Dịch vụ KH&CN là các hoạt động phục vụ việc nghiên cứu và phát triển công nghệ; các hoạt động liên quan đến sở hữu trí tuệ, chuyển giao công nghệ; các dịch vụ về thông tin, tư vấn, đào tạo, bồi dưỡng, phổ biến, ứng dụng tri thức KH&CN, và kinh nghiệm thực tiễn.

Như vậy, nhiệm vụ của giảng viên trong trường Đại học là tham gia các hoạt động KH&CN, nhưng theo thói quen vẫn dùng gọi là hoạt động NCKH và thực tế NCKH là phần cơ bản trong các hoạt động KH&CN. Kết quả của hoạt động NCKH quyết định kết quả của hoạt động KH&CN.

Đánh giá là quá trình thu thập số liệu và đưa ra nhận xét về hiệu quả của các chương trình, các chính sách và những thủ tục hay cách thức tiến hành một định hướng. Hiểu một cách khái quát nhất thì đánh giá là quá trình hình thành những nhận định, phán đoán về kết quả công việc, dựa vào sự phân tích những thông tin thu được, đối chiếu với những mục tiêu, tiêu chuẩn đề ra, nhằm đề xuất những quyết định thích hợp để cải thiện thực trạng, điều chỉnh, nâng cao chất lượng và hiệu quả công việc. Lẽ đương nhiên, đánh giá hoạt động KH&CN của giảng viên là một khâu rất quan trọng, hoạt động đánh giá này không đơn thuần là ghi nhận thành quả lao động của giảng viên mà từ kết quả đánh giá còn đề xuất ra những biện pháp nâng cao hiệu quả NCKH.

Quá trình đánh giá mang tính hệ thống cho nên việc đưa ra các tiêu chuẩn trong đánh giá thể hiện sự cân nhắc và tư duy. Trong đánh giá hoạt động KH&CN ở giảng viên cần đảm bảo các yêu cầu đánh giá sau đây:

– Đảm bảo tính khách quan trong quá trình đánh giá: Tính khách quan là sự phản ánh trung thực kết quả hoạt động KH&CN của giảng viên. Tính khách quan còn thể hiện ở chuẩn đánh giá đúng đắn, rõ ràng, toàn diện, tổ chức đánh giá hoạt động KH&CN ở giảng viên phải nghiêm chỉnh, tinh thần trách nhiệm và tránh thiên vị hay thành kiến.

– Đảm bảo tính toàn diện: Đánh giá hoạt động KH&CN cả về khối lượng và chất lượng, nội dung và hình thức các hoạt động KH&CN mà giảng viên tham gia.

– Đảm bảo tính liên tục và hệ thống: Trong quá trình đánh giá hoạt động KH&CN ở giảng viên cần tiến hành thường xuyên, liên tục và hệ thống. Có như vậy, giảng viên mới thu được những thông tin ngược về kết quả hoạt động NCKH của mình để từ đó trên cơ sở thực tiễn, giảng viên điều chỉnh lại các hoạt động KH&CN.

– Đảm bảo tính động viên, khen thưởng: Đánh giá hoạt động KH&CN với mục đích nâng cao hiệu quả hoạt động này ở giảng viên. Chính vì

vậy, công tác ghi nhận những đóng góp, những thành quả mà giảng viên đạt được có vai trò quan trọng kích thích tinh thần tích cực, không ngừng phấn đấu sáng tạo và NCKH.

Việc đánh giá hoạt động KH&CN của giảng viên là một việc làm thực sự cần thiết. Các trung tâm nghiên cứu và đào tạo hàng năm phải tuyển dụng nhà khoa học, nghiên cứu sinh... và hội đồng tuyển chọn phải đi đến một quyết định chọn đúng người trong số nhiều ứng viên. Các trường Đại học cũng cần tiến hành đánh giá hoạt động KH&CN vì mỗi năm đều phải xét duyệt đề bạt chức danh (giáo sư, phó giáo sư). Các hội đồng tuyển chọn hay hội đồng xét chức danh đều có những chỉ số khách quan để so sánh các ứng viên. Nhưng việc đánh giá năng lực và sự nghiệp của một nhà khoa học là một việc làm khó khăn. Không phải bất kỳ giảng viên nào cũng là một nhà khoa học, song việc đánh giá hoạt động KH&CN cũng cần dựa trên những tiêu chí. Các tiêu chí này cần bám sát các đặc trưng của hoạt động KH&CN: NCKH bao gồm việc hướng dẫn sinh viên nghiên cứu, hướng dẫn học viên cao học và nghiên cứu sinh; bài báo khoa học; đề tài KH&CN, các dự án KH&CN; viết giáo trình, sách, tài liệu tham khảo,...

Nhằm tìm hiểu ý kiến của giảng viên về hoạt động KH&CN, người nghiên cứu sử dụng một bảng hỏi với các câu hỏi: câu hỏi khảo sát về sự quan tâm của giảng viên đối với việc đánh giá hoạt động KH&CN, câu hỏi tìm hiểu thực trạng đánh giá hoạt động KH&CN ở đơn vị công tác, câu hỏi nhằm tìm hiểu ý kiến của giảng viên về các tiêu chí đánh giá và thang điểm từng tiêu chí hoạt động KH&CN. Nghiên cứu được tiến hành trên 100 giảng viên trẻ tại Trường ĐHSP TPHCM, kết quả như sau:

Bảng 2. Thực trạng đánh giá hoạt động KH&CN ở trường

Thứ tự	NỘI DUNG	Tần số	Tỉ lệ (%)
1	Hiệu quả	50	50
2	Chính xác	62	62
3	Chưa phù hợp với năng lực giảng viên	32	32
4	Thiếu sự công bằng	30	30
5	Chưa đáp ứng đúng với yêu cầu của đánh giá	13	13
6	Thủ tục còn rườm rà	51	51
7	Mang tính hình thức hơn tính thực tiễn	64	64
8	Chưa chi tiết hóa	38	38

Kết quả ở bảng 2 cho thấy, trong 8 ý kiến đưa ra có 2 ý kiến tích cực thì đều được giảng viên trẻ

Bảng 1. Sự quan tâm của giảng viên trẻ với việc đánh giá hoạt động KH&CN

Thứ tự	Nội dung	Tần số	Tỉ lệ (%)
1	Không quan tâm	8	8
2	Ít quan tâm	11	11
3	Bình thường	15	15
4	Quan tâm	34	34
5	Rất quan tâm	32	32

Kết quả ở bảng 1 cho thấy có đến 66% giảng viên trẻ rất quan tâm và quan tâm đến việc đánh giá hoạt động KH&CN, trong đó 32% rất quan tâm và 34% là quan tâm. Điều này cho thấy giảng viên trẻ chú trọng việc đánh giá hoạt động KH&CN, bởi hoạt động NCKH là một trong hai nhiệm vụ chính của người giảng viên. Khi giảng viên trẻ quan tâm chúng tỏ ở họ tồn tại sự mong mỏi, kỳ vọng ở công việc đánh giá hoạt động KH&CN ở nhà trường. Tuy nhiên vẫn có đến 34% giảng viên trẻ không quan tâm, ít quan tâm và bình thường với việc đánh giá này (15% bình thường, 11% ít quan tâm, 8% không quan tâm), đây cũng là con số đáng trăn trở bởi điều này cho thấy một số giảng viên chưa nhận thức đúng vai trò của việc đánh giá hoạt động KH&CN, hoặc ở chính họ chưa thật sự nhiệt tình với các hoạt động NCKH.

Nhìn chung, giảng viên trẻ quan tâm đến việc đánh giá hoạt động KH&CN nhưng công việc đánh giá này ở các trường được thực hiện như thế nào, kết quả nghiên cứu sau phần nào khái quát được thực trạng đánh giá ở **ba trường (???)** được nghiên cứu:

đánh giá trên mức 50%, đó là hoạt động đánh giá KH&CN mang tính chính xác (62%), mang tính hiệu quả (50%). Trong 6 ý kiến tiêu cực còn lại thì có đến 4 ý kiến có tỉ lệ dưới 50%, đó là: chưa chi tiết hoá (38%), chưa phù hợp với năng lực giảng viên (32%), thiếu sự công bằng (30%), chưa đáp ứng với yêu cầu đánh giá (13%). Những số liệu này cho thấy, đánh giá hoạt động KH&CN ở các trường đã phần nào được các giảng viên công nhận sự hiệu quả và tính phù hợp của nó. Tuy nhiên vẫn có đến 64% giảng viên cho rằng công việc đánh giá hoạt động KH&CN của giảng viên tại đơn vị công tác mang tính hình thức hơn tính thực tiễn và 51% cho rằng thủ tục đánh giá còn rườm rà. Bên cạnh những mặt tích cực mà việc đánh giá hoạt động KH&CN ở các trường được phần lớn giảng viên ghi nhận thì vẫn còn những mặt hạn chế nhất định và vẫn còn khoảng 30% cho rằng đánh giá còn thiếu công bằng, chưa chi tiết hoá, chưa phù hợp với năng lực giảng viên.

Qua số liệu ở bảng 1 và 2 cho thấy rằng giảng viên trẻ rất quan tâm và quan tâm đến việc đánh giá hoạt động KH&CN, họ xác nhận việc đánh giá ở đơn vị công tác mình đảm bảo được tính chính xác và hiệu quả nhưng vẫn còn tồn tại một số hạn chế nhất định. Vì lẽ đó, việc tìm hiểu ý kiến của giảng viên về các tiêu chí, cách quy đổi điểm đối với hoạt động NCKH là một công việc cần thiết để từ

đó cải thiện các khía cạnh còn hạn chế. Câu hỏi lấy ý kiến về thang điểm đánh giá hoạt động KH&CN dựa trên mức điểm 100, quy định các mức theo thang bậc 5, 10, 15... 90, 95, 100. Sau khi giảng viên cho ý kiến, sẽ tính điểm trung bình và làm tròn đến hàng đơn vị.

3. Kết luận

Hoạt động KH&CN có vai trò quan trọng đối với sự nghiệp giáo dục nói riêng và sự tiến bộ của xã hội nói chung. Trong giáo dục, hoạt động này tạo ra động lực thúc đẩy mạnh mẽ sự phát triển của quá trình giáo dục, từng bước cải thiện và nâng cao hiệu quả đào tạo. Chính vì vậy, cần nhìn nhận chính xác và toàn diện hoạt động KH&CN của giảng viên, cần luôn xây dựng và hoàn thiện các kế hoạch, mô hình phát triển hoạt động KH&CN ở giảng viên. Trong đó, việc đánh giá hoạt động KH&CN giảng viên một cách khách quan, toàn diện là một yêu cầu trọng yếu. Việc xây dựng và hoàn thiện các tiêu chí đánh giá, tương ứng với thang điểm đánh giá phù hợp với từng tiêu chí là công tác quan trọng đảm bảo sự công bằng, ghi nhận đúng năng lực và sự đóng góp của giảng viên trong hoạt động KH&CN. Chính sự ghi nhận này tạo ra những động lực thúc đẩy tinh thần làm việc hăng say, tích cực nghiên cứu, sáng tạo ở giảng viên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2010), *Điều lệ Trường đại học ban hành kèm theo quyết định số 58/2010/TTg của Thủ tướng chính phủ*.
- [2] Quốc hội Nước Cộng hoà Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam (2000), *Luật Khoa học và Công nghệ*, số 21/2000/QH10, ngày 9/6/2000.
- [3] Nguyễn Vĩnh Khương (2011), “Tìm hiểu về hoạt động nghiên cứu khoa học của Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh giai đoạn 2006 – 2010”, *Tạp chí Khoa học*, Trường ĐH Sư phạm Tp. HCM, Số 31.
- [4] Nguyễn Vĩnh Khương, Huỳnh Văn Sơn (2012), “Tự đánh giá một số kỹ năng trong nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ tại Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay”, *Tạp chí Dạy và Học ngày nay*, Số 4.
- [5] Nguyễn Vĩnh Khương (2012), “Thực trạng quản lý hoạt động nghiên cứu khoa học của giảng viên Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh”, *Tạp chí Khoa học*, Trường ĐH Sư phạm Tp. HCM, Số 37.